

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 3.6.2009
C(2009)4443

Asia: Valtiontuki nro N 224/2009 – Suomi
”Suomen väliaikaisen 500 000 euron tukiohjelman puitteet”

Arvoisa ulkoministeri

1. MENETTELY

- (1) Suomen viranomaiset ilmoittivat 9 päivänä huhtikuuta 2009 päivätyllä sähköisellä ilmoituksella väliaikaisesta tukiohjelmasta, josta myönnetään rajattu määrä yhteismarkkinoille soveltuvaa tukea. Komission yksiköt pyysivät ohjelmasta lisätietoa 22 päivänä huhtikuuta 2009 (D/51698). Suomen viranomaiset toimittivat komissiolle lisätietoa 19 päivänä huhtikuuta (A/9144) ja 27 päivänä toukokuuta 2009 päivätyillä sähköpostiviesteillä.

2. KUVAUS

2.1. Tukiohjelman tavoite

- (2) Suomi katsoo, että finanssi- ja talouskriisi vaikuttaa maan koko talouteen. Suomen tilastokeskuksen mukaan Suomen taloudessa alkoi taantuma vuoden 2008 viimeisellä neljänneksellä maan BKT:n kutistuttua lähes 2 prosenttia edellisvuodesta. Suomen Pankin tuoreimpien ennusteiden mukaan Suomen BKT:n arvioidaan pienentyvän 5 prosenttia vuonna 2009 ja 1–1,5 prosenttia vuonna 2010. Suomen viennin kokonaisarvo oli vuoden 2009 tammikuussa 35 prosenttia pienempi kuin vuoden 2008 tammikuussa. Viennin heikentyminen johti teollisuustuotannon leikkauksiin, joiden seurauksena työttömyys lisääntyi merkittävästi kaikilla teollisuudenaloilla. Työttömyyden kasvu ajoittuu ennusteiden mukaan pääasiassa vuoteen 2009, jolloin työttömyyden arvioidaan lisääntyvän lähes 9 prosenttiin työvoimasta edellisen vuoden hieman yli 6 prosentista.

Ulkoministeri Alexander STUBB
Merikasarmi
PL 176,
FIN - 00161 Helsinki
Suomi

Commission Européenne, B-1049 Bruxelles – Belgique
Europese Commissie, B-1049 Brussel - België
Puhelin: (+32) (0)2 299 11 11

EPÄVIRALLINEN KÄÄNNÖS

- (3) Luotonsaannin vaikeutumisen vuoksi yritysluottomarkkinoiden tilanne on ollut vaikea, ja kotimaisille rahoituslaitoksille jätetyt yritysainhakemukset ovat lisääntyneet merkittävästi. Suomen viranomaisten mukaan konkurssit ovat lisääntyneet 20 prosenttia lokakuun 2008 ja tammikuun 2009 välisenä aikana. Suomen valtiovarainministeriön arvioiden mukaan vuonna 2009 yksityisiä sijoituksia tehdään 10–15 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2008.
- (4) Ilmoitettu tukitoimenpide on osa laajempaa toimenpidepakettia, jolla on tarkoitus poistaa Suomen taloudessa oleva vakava häiriö. Tätä silmällä pitäen Suomen viranomaiset ottavat käyttöön myös muita tilapäisten puitteiden mukaisia toimenpiteitä (takausjärjestelyt), joista on tehty erilliset ilmoitukset komissiolle.¹ Ilmoitetun tukiohjelman tavoitteena on myöntää tilapäistä tukea yrityksille, jotka eivät ole yhtäkkiä saaneet tarpeeksi tai ollenkaan luottoa maailmanlaajuisen finanssi- ja talouskriisin seurauksena. Tukiohjelmalla autetaan säilyttämään nykyinen työllisyys ja kannustetaan mahdollisesti myös uusien työpaikkojen luomiseen. Yrityksille myönnetään ohjelmasta rajattu määrä yhteismarkkinoille soveltuvaa tukea vuoden 2010 loppuun saakka.
- (5) Tukiohjelman varsinaisena oikeusperustana on EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan b alakohta, ja se perustuu komission tiedonannon ”Tilapäiset yhteisön puitteet valtiontukitoimenpiteille rahoituksen saatavuuden turvaamiseksi tämänhetkisessä finanssi- ja talouskriisissä”² (jäljempänä ”tilapäiset puitteet”) 4.2.2 kohtaan.

2.2. Tuen muoto ja tuen tyyppi

- (6) Tuki myönnetään yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen³ mukaisena läpinäkyvänä tukena ja erityisesti suorina avustuksina, lainoina ja korkotukina⁴ sekä takauksina⁵. Tuki myönnetään riskipääoman ja pääomasijoituksen muodossa.⁶

¹ Suomen viranomaiset ovat tehneet myös takauksien muodossa annettavaa tilapäistä tukea koskevan ilmoituksen, joka on kirjattu 13 päivänä helmikuuta 2009 komission rekisteriin numerolla N 82b/2009. Tämä tapaus on yhä komission arvioitavana.

² EUVL C 16, 22.1.2009, s. 1.

³ Komission asetus (EY) N:o 800/2008, annettu 6 päivänä elokuuta 2008, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti (yleinen ryhmäpoikkeusasetus), EUVL L 214, 9.8.2008, s. 3.

⁴ Bruttoavustusekvivalentti lasketaan viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta annetun komission tiedonannon (2008/C 14/02) perusteella.

⁵ Tuen määrä lasketaan joko tilapäisten puitteiden liitteessä asetetun safe harbour -maksun enimmäismäärän tai jonkin muun sellaisen menetelmän perusteella, jonka komissio saattaa tulevaisuudessa hyväksyä ryhmäpoikkeusasetuksen (800/2008) tai vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen (1998/2006) soveltamisen yhteydessä ja jonka perusteella valtion takaukset ovat läpinäkyvä tukimuoto.

⁶ Riskipääoman ja pääomasijoituksen muodossa myönnetty määrät katsotaan kokonaisuudessaan tueksi eikä niille lasketa erillistä avustusekvivalenttia. Riskipääoman tai pääomasijoituksen muodossa myönnetyn tuen kokonaisuus ei saa ylittää 500 000 euroa. Valtion viranomaiset maksavat pääomasijoituksen tai riskipääoman muodossa olevan tuen suoraan tuensaajille (yrityksille).

2.3. Oikeusperusta

- (7) Suomen viranomaiset toteavat, että tukea voidaan myöntää minkä tahansa oikeusperustan mukaisesti, mukaan lukien mutta ei yksinomaan seuraavat säädökset:
- valtionavustuslaki 688/2001
 - laki valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta 445/1998
 - laki Tekes – teknologian ja innovaatioiden kehittämiskeskuksesta 717/2008
 - laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi 1336/2006
 - laki julkisesta työvoimapalvelusta 1295/2002
 - kuntalaki 365/1995 2 § ja paikallistasolla sovellettavat talousarviosäännöt.

2.4. Tukiohjelman hallinnointi

- (8) Ilmoitettu tukiohjelma on kansallinen puiteohjelma, josta kaikki asianmukaiset kansalliset, alueelliset ja paikalliset talouspoliittiset toimijat voivat myöntää tukea. Työ- ja elinkeinoministeriö koordinoi ohjelman hallinnointia.

2.5. Toimenpiteen talousarvio ja kesto

- (9) Suomen viranomaisten arvioiden mukaan tästä ohjelmasta voidaan myöntää tukea 200–300 miljoonaa euroa. Tukiohjelma rahoitetaan kansallisesta talousarviosta.
- (10) Ohjelmasta voidaan myöntää tukea vuosina 2009 ja 2010.
- (11) Suomen viranomaiset vahvistavat, ettei tukea myönnetä ennen kuin komissio on hyväksynyt ohjelman.

2.6. Tuensaajat

- (12) Ohjelmaa sovelletaan pieniin ja keskisuuriin yrityksiin (pk-yritykset) ja suuriin yrityksiin. Ohjelman maantieteellistä soveltamisalaa ei ole rajattu.
- (13) Suomen viranomaiset vahvistavat, ettei ohjelmasta myönnetä tukea suurille yrityksille, jotka 1 päivänä heinäkuuta 2008 olivat valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön suuntaviivojen⁷ 2.1 kohdassa tarkoitettuja vaikeuksissa olevia yrityksiä eikä pk-yrityksille, jotka olivat tällöin ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuja vaikeuksissa olevia yrityksiä. Pk-yritykset on määritelty ryhmäpoikkeusasetuksen liitteen I mukaisesti.
- (14) Tukiohjelmaa voidaan soveltaa yrityksiin, jotka eivät olleet vaikeuksissa 1 päivänä heinäkuuta 2008 mutta jotka ovat sen jälkeen joutuneet vaikeuksiin maailmanlaajuisen finanssi- ja talouskriisin seurauksena.
- (15) Suomen viranomaiset arvioivat, että tuensaajina on yli 1 000 yritystä.

⁷ EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2.

2.7. Alakohtainen soveltaminen ja vientituen sekä tuen, jolla suositaan kotimaisia tuotteita tuontituotteiden kustannuksella, poissulkeminen

- (16) Tukiohjelmaa sovelletaan kaikilla aloilla, pois lukien yritykset, jotka toimivat kalastusalalla (kohdan 4.2.2. d alakohta), ja yritykset, jotka toimivat maataloustuotteiden⁸ alkutuotannon alalla (kohdan 4.2.2 d alakohta). Sitä voidaan soveltaa maataloustuotteiden (sellaisina kuin ne on määritelty asetuksen (EY) N:o 1857/2006 2 artiklan 3 ja 4 kohdassa) jalostamisen ja kaupan pitämisen alalla toimiviin yrityksiin paitsi silloin, kun tuen määrä on vahvistettu alkutuottajilta ostettujen tai kyseisten yritysten markkinoille tuomien tuotteiden hinnan tai määrän mukaan, tai silloin, kun tuen ehtona on se, että se siirretään osittain tai kokonaan alkutuottajille.
- (17) Tukiohjelmasta ei myönnetä vientitukea tai tukea, jolla suositaan kotimaisia tuotteita ja palveluja tuontituotteiden kustannuksella (tilapäisten puitteiden 4.2.2 kohdan e alakohta).

2.8. Ohjelman sisältö

- (18) Suomen viranomaiset vahvistavat, että tilapäisten puitteiden 4.2.2 kohdassa asetetut edellytykset, jotka koskevat yhteismarkkinoille soveltuvan rajatun tukimäärän myöntämistä, täytetään kokonaisuudessaan. Tämä koskee erityisesti seuraavia edellytyksiä:
- Tuki ei saa olla suurempi kuin 500 000 euroa yritystä kohti, kuten tilapäisen puitteiden 4.2.2 kohdan a alakohdassa on vahvistettu. Kaikkien käytettävien lukujen on oltava bruttomääriä, toisin sanoen niistä ei vähennetä veroja tai muita maksuja. Riskipääoman ja pääomasijoitusten muodossa myönnettyt määrät katsotaan kokonaisuudessaan tueksi eikä niille lasketa avustusekvivalenttia. Jos tukea annetaan muussa muodossa kuin avustuksena, pääomasijoituksena tai riskipääomana, tuen määrä on tuen bruttoavustusekvivalentti.
 - Tukea myöntävien viranomaisten on saatava ennen tuen myöntämistä kyseisiltä yrityksiltä ilmoitus muista vähämerkityksisistä tuista (sellaisina kuin ne on määritelty vähämerkityksistä tukea koskevassa komission asetuksessa⁹) tai tämän toimenpiteen mukaisista tuista, jotka on saatu kuluvan verovuoden aikana (4.2.2 kohdan g alakohdan ensimmäinen virke).
 - Suomen viranomaiset vahvistavat, ettei tukitoimenpidettä voida yhdistää samojen tukikelpoisten kustannusten osalta vähämerkityksiseen tukeen. Vähämerkityksisistä tuista ja tämän toimenpiteen mukaisista tuista muodostuva, yrityksen 1 päivän tammikuuta 2008 ja 31 päivän joulukuuta 2010 välisenä aikana saama tuen kokonaismäärä ei saa ylittää 500 000 euroa (4.2.2 kohdan g alakohdan toinen virke).

⁸ Sellaisina kuin ne on määritelty perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta maataloustuotteiden tuottamisen alalla toimiviin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sekä asetuksen (EY) N:o 70/2001 muuttamisesta annetun komission asetuksen (EY) N:o 1857/2006 2 artiklan 2 kohdassa.

⁹ Komission asetus (EY) N:o 1998/2006, annettu 15 päivänä joulukuuta 2006, perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen, EUVL L 379, 28.12.2006, s. 5.

EPÄVIRALLINEN KÄÄNNÖS

- Jos toimenpiteen mukainen tuki yhdistetään muihin soveltuviin tukiin, asianomaisissa suuntaviivoissa ja ryhmäpoikkeusasetuksissa esitettyjä tuen enimmäisintensiteettejä on noudatettava (4.7 kohdan viimeinen kappale).
- Tämän ohjelman mukaisesti vahvistettuja tuen enimmäismääriä sovelletaan riippumatta siitä, rahoitetaanko hankkeeseen myönnettävä tuki kokonaan valtion varoista vai osittain myös yhteisön varoista.
- Jos tukitoimenpidettä sovelletaan maataloustuotteiden (sellaisina kuin ne määritellään asetuksen (EY) N:o 1857/2006 2 artiklan 3 ja 4 kohdassa) jalostamisen ja kaupan pitämisen alalla toimiviin yrityksiin, tuen määrää ei vahvisteta alkutuottajilta ostettujen tai kyseisten yritysten markkinoille tuomien tuotteiden hinnan tai määrän mukaan eikä tuen ehtona saa olla se, että se siirretään osittain tai kokonaan alkutuottajille (4.2.2 kohdan h alakohdan toinen virke).

2.9. Seuranta ja raportointi, liikesalaisuudet sekä päätöksentekokieli

- (19) Suomen viranomaiset vahvistavat, että tilapäisten puitteiden 6 kohdassa asetettuja seuranta- ja raportointivelvollisuuksia noudatetaan (esimerkiksi komissiolle on toimitettava 31 päivään heinäkuuta 2009 mennessä luettelot yleisten puitteiden mukaisesti käyttöön otetuista ohjelmista; kaikesta myönnetystä tuesta pidetään kirjaa yksityiskohtaisesti kymmenen vuotta; komissiolle on toimitettava 31 päivään lokakuuta 2009 mennessä kertomus toimenpiteistä, jotka on otettu käyttöön). Erityisesti viranomaisilla on oltava tiedot sen osoittamiseksi, ettei tuensaaaja ole ollut 1 päivänä heinäkuuta 2008 vaikeuksissa ollut yritys.
- (20) Komissio panee merkille Suomen viranomaisten antaman vahvistuksen siitä, ettei ilmoitus sisällä liikesalaisuuksia.
- (21) Suomen viranomaiset vahvistavat hyväksyvänsä sen, että komission päätös on tehty englannin kielellä poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi.

3. ARVIOINTI

3.1. Tukitoimenpiteen laillisuus

- (22) Suomen viranomaiset ilmoittivat tukitoimenpiteestä ennen sen käyttöönottoa ja ovat näin ollen noudattaneet EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisia velvoitteitaan.

3.2. Valtiontuen olemassaolo

- (23) Ilmoitetussa tukiohjelmassa on mukana valtion varoja, koska tuki myönnetään valtion varoista ja koska Suomen työ- ja elinkeinoministeriö koordinoi sitä.
- (24) Tukitoimenpide on selektiivinen, koska tukea myönnetään ainoastaan tietyille yrityksille.
- (25) Tukitoimenpiteellä myönnetään etua asettamalla saataville rajattu määrä tukea, jota tuensaaajat eivät voisi saada ilman tätä toimenpidettä.

EPÄVIRALLINEN KÄÄNNÖS

- (26) Tukitoimenpide vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, koska tukiohjelmalla ei sovelleta pelkästään sellaisiin tuensaajiin, joiden toimialoilla ei käydä yhteisön sisäistä kauppaa.
- (27) Toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua.
- (28) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että ilmoitettu tukitoimenpide on EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtion tukea. Suomen viranomaiset eivät kiistä tätä päätelmää.

3.3. Tukitoimenpiteen soveltuvuus yhteismarkkinoille

- (29) Edellä vahvistettiin, että tukitoimenpide on EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtion tukea, minkä vuoksi on tarpeen tutkia, voidaanko tätä toimenpidettä pitää yhteismarkkinoille soveltuvana.
- (30) Kuten edellä 2 ja 3 kohdassa on esitetty, Suomen viimeaikainen talouskehitys viittaa yleiseen laskusuhdanteeseen talouden aiempiin kausiin verrattuna. Suomen taloudessa alkoi taantuma vuoden 2008 viimeisellä neljänneksellä maan BKT:n kutistuttua lähes 2 prosenttia edellisvuodesta. Suomen Pankin tuoreimpien ennusteiden mukaan Suomen BKT:n arvioidaan pienentyvän 5 prosenttia vuonna 2009 ja 1–1,5 prosenttia vuonna 2010. Suomen viennin kokonaisarvo oli vuoden 2009 tammikuussa 35 prosenttia pienempi kuin vuoden 2008 tammikuussa. Viennin heikentyminen johti teollisuustuotannon leikkauksiin, joiden seurauksena työttömyys lisääntyi merkittävästi kaikilla teollisuudenaloilla. Työttömyyden kasvu ajoittuu ennusteiden mukaan pääasiassa vuoteen 2009, jolloin työttömyyden arvioidaan lisääntyvän lähes 9 prosenttiin työvoimasta edellisen vuoden hieman yli 6 prosentista.
- (31) Myöntämällä rajatun määrän yhteismarkkinoille soveltuvaa tukea (500 000 euroa yritystä kohti vuosina 2009 ja 2010) Suomen viranomaisten tarkoituksena on tukea niitä yrityksiä, jotka eivät yhtäkkiä ole saaneet tarpeeksi tai ollenkaan luottoa luottolaman vuoksi ja joiden tilanne uhkaa siten vaikuttaa koko maan kohtalaisen paljon ulkoisesta kysynnästä riippuvaiseen talouteen. Tukitoimenpiteen tarkoituksena on näin ollen korjata Suomen taloudessa oleva vakava häiriö.
- (32) Komissio on antanut tilapäiset puitteet, joissa se on nimenomaisesti myöntänyt (4.1 kohta) ”tämänhetkisen finanssikriisin vakavuuden ja sen vaikutukset jäsenvaltioiden kokonaistalouteen”. Komissio on todennut lisäksi, ”että tietyntyyppiset valtiontuet ovat perusteltuja ja niitä voidaan vaikeuksien ratkaisemiseksi pitää rajoitetun ajan yhteismarkkinoille soveltuvina perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla”.
- (33) Komissio katsoo näin ollen, että ilmoitettu tukitoimenpide on tarpeellinen, asianmukainen ja oikeasuhteinen keino korjata jäsenvaltion taloudessa oleva vakava häiriö ja että se täyttää kaikki tilapäisten puitteiden 4.2.2 kohdassa mainitut ylimääräisen tukiluokan (”Tuen rajattu yhteismarkkinoille soveltuva määrä”) edellytykset erityisesti seuraavilta osin:
- 4.2.2 kohdan a alakohdan mukaisesti tuen enimmäismäärä ei ylitä avustusekvivalenttina 500 000 euroa.
 - Tukitoimenpide myönnetään tukiohjelmalla 4.2.2 kohdan b alakohdan mukaisesti.

EPÄVIRALLINEN KÄÄNNÖS

- Vähämerkityksisen tuen ja muihin tarkoituksiin osoitetun tuen yhdistämistä koskevia sääntöjä noudatetaan (erityisesti 4.2.2 kohdan g alakohta ja kohta 4.7).
- Yritykset, jotka ovat olleet vaikeuksissa (tilanne 1 päivänä heinäkuuta 2008), eivät ole ohjelmassa tukikelpoisia 4.2.2 kohdan c alakohdan mukaisesti.
- Tukitoimenpidettä ei sovelleta kalastusalalla toimiviin yrityksiin (kohdan 4.2.2 d alakohdan mukaisesti).
- Tukitoimenpidettä ei sovelleta maataloustuotteiden alkutuotannon alalla toimiviin yrityksiin. Maataloustuotteiden jalostamiseen ja kaupan pitämiseen myönnettävään tukeen sovelletaan erityisehtoja (4.2.2 kohdan h alakohdan mukaisesti).
- Tuki ei ole (4.2.2 kohdan e alakohdan mukaisesti) vientitukea eikä tukea, jolla suositaan kotimaisia tuotteita ulkomaisten tuontituotteiden kustannuksella.
- Tukea voidaan 4.2.2 kohdan f alakohdan mukaisesti myöntää 31 päivään joulukuuta 2010 saakka.
- Tilapäisten puitteiden 6 kohdassa vahvistettuja seuranta- ja raportointisääntöjä noudatetaan.

3.4. Päätelmä

(34) Edellä esitetyistä syistä komissio katsoo, että ilmoitettu tukitoimenpide on tilapäisten puitteiden mukainen, ja pitää sitä yhteensopivana EY:n perustamissopimuksen kanssa kyseisen sopimuksen 87 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla. Komissio panee merkille, ettei ilmoitukseen sisälly liikesalaisuuksia ja että Suomi hyväksyy sen, että päätös annetaan englanninkielellä.

4. PÄÄTÖS

(35) Edellä todetun perusteella komissio on päättänyt, että

– tukijärjestelmä on yhteensopiva EY:n perustamissopimuksen kanssa kyseisen sopimuksen 87 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla.

Kunnioittavasti
Komission puolesta

Neelie Kroes
Komission jäsen